

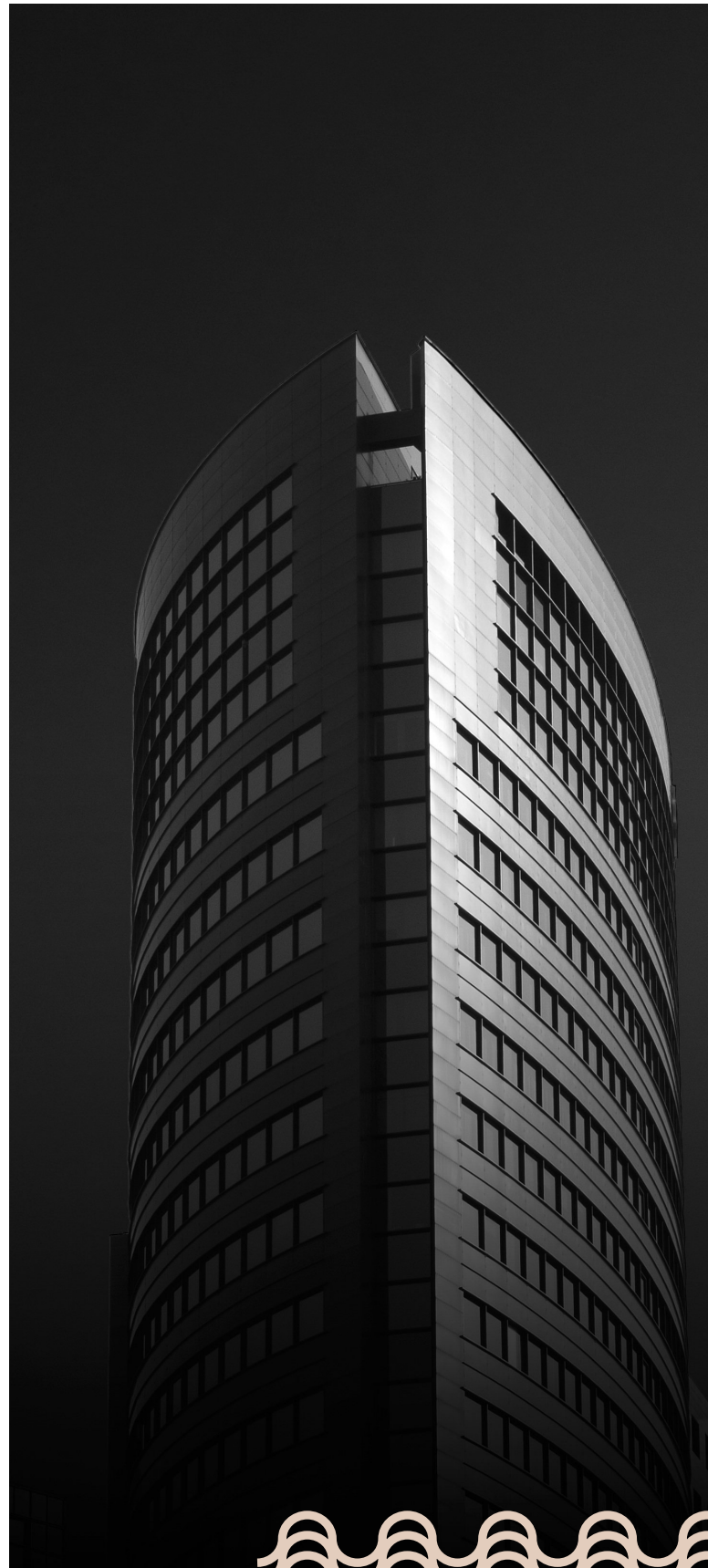
JULKINEN TALOUS

Velkailaivaa ohjaavat sote, sopeutus ja suhdanne

Arvioimme, että julkisen talouden alasektoreista valtionhallinto ja paikallishallinto (eli kunnat ja hyvinvointialueet) ovat koko ennustejakson alijäämisiä. Sen sijaan sosiaalirahastot (mukaan lukien työeläkerahastot) ovat ennustejaksolla ylijäämisiä. Valtion budjetti oli noin yhdeksän miljardia euroa alijäämäinen vuonna 2023, mikä vastaa noin kolmea prosenttia bruttokansantuotteesta. Arvioimme, että alijäämä on kuluvana ja tulevana vuonna hieman edellistä suurempi. Vuonna 2026 alijäämä pienenee parantuneen suhdanteen ja sopeutustoimien avulla. Paikallishallinto on alijäämäinen hyvinvointialueiden menojen kasvun vuoksi. Sosiaaliturvarahastot hyötyvät korkeammista korkotuloista, mutta työttömyysvakuutusmaksun alennus kuluvana vuonna pienentää ylijäämää.

Istuva hallitus on reilun vuoden mittaisen toimintakautensa aika ryhtynyt mittaviin julkista taloutta sopeuttaviin toimiin. Tavoitteena on vakauttaa julkisen velan BKT-suhde vuoteen 2027 mennessä. Toistaiseksi voimaantulleet päätökset ovat koskeneet nopeasti vaikuttavia keinoja, kuten sosiaalietuuksien ja muita valtion

-
- » Julkisen talouden velkaantuminen kiihtyy ennustejakson alussa, mutta tilanne paranee vuonna 2026.
 - » Kehitystä ohjaavat korkeat korot ja hyvinvointialueiden nousseet kustannukset.
 - » Hallituksen sopeutustoimet alkavat purra vuosien 2025–2026 aikana.

Kuva: the1willy, Pixabay.

maksamien avustusten leikkauksia. Pidemmän aikavälin rakenteellisiin toimiin lukeutuvat useat työmarkkinoihin liittyvät uudistukset ja työn vastaanottamisen kannustimien kohentaminen. Velkaantumisen hillitsemistä määrittävät myös hallituksen päätäntävällän ulottumattomissa olevat tekijät, kuten kansainvälinen suhdannekehitys, joka vaikuttaa keskeisesti työllisyyden ja verotulojen kehitykseen. Arvioimme, että suhdanne kehittyi suotuisasti keskeisissä vientimaissa, mikä kasvattaa verotuloja ja pienentää menosopeutuksen tarvetta.

VALTIONTALouden ALIJÄÄMÄ KASVAA ENNEN PIENENEMISTÄ

Arvioimme, että valtiontalouden budjettialijäämä kasvaa vuosina 2024–2025 noin kymmeneen miljardiin euroon. Vuonna 2026 budjetin alijäämä on 8,5 miljardia euroa. Valtionvelan BKT-suhde kasvaa ennustejaksolla 60 prosentista 63 prosenttiin. Merkittävimpiä tekijöitä valtionvelan kasvulle ovat hyvinvointialueiden kasvavat kustannukset ja korkomenot. Alijäämää pienentää ennustejakson lopulla sopeutustoimien vaikutukset ja kansainvälisen suhdanteen veto. Huomionarvoista on, että hallituksen yhdeksän miljardin euron sopeutustavoitteesta vain puolet on kirjattu julkisen talouden suunnitelmaan. Toisin sanoen 4,5 miljardia sopeutustavoitteesta on muiden seikkojen varassa. Näitä ovat työllisyysvaikutukset (kaksi miljardia), hyvinvointialueiden toiminnan tehostaminen ja eläkeuudistus (molemmat miljardin).

HYVINVOINTIALUEET KASVATTAVAT PAIKALLISHALLINNON ALIJÄÄMÄÄ

Arvioimme, että paikallishallinto jää alijäämäiseksi ennustejaksolla. Hyvinvointialueiden rahoitustarve kasvaa

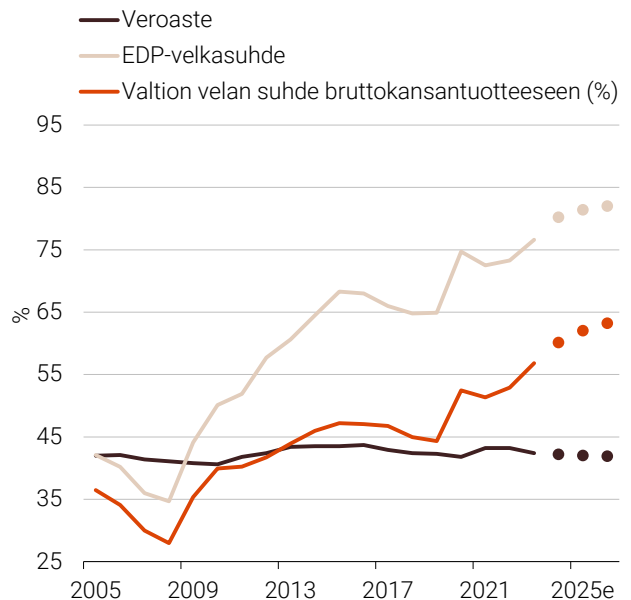

JULKISEN TALouden KESKEISIÄ LUKUJA

	2023	2024e	2025e	2026e
Veroaste (%)	42,4	42,2	42,0	41,9
Menoaste (%)	56,4	57,2	56,4	55,5
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä (Mrd. €)				
Valtio	-7,9	-9,8	-9,0	-7,2
Paikallishallinto	-8,9	-9,7	-10,2	-8,5
Soturahastot	-3,0	-3,5	-2,3	-2,8
	3,9	3,4	3,4	4,1
Julkinen bruttovelka, EDP-velka (Mrd. €)				
210,5	223,5	235,7	246,1	
% bkt:sta	76,6	80,2	81,4	82,0
Valtion velka (Mrd. €)				
156,2	167,6	179,5	189,8	
% bkt:sta	56,8	60,1	62,0	63,2

Lähde: Tilastokeskus, Labore.

KUVIO 1. VEROASTE SEKÄ JULKISEN SEKTORIN EDP-VELAN JA VALTION VELAN SUHDE BRUTTO-KANSANTUOTTEeseen 2005–2026

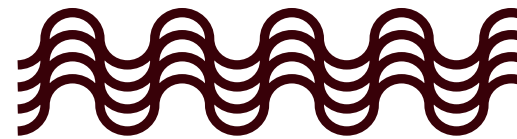
Lähde: Tilastokeskus, Labore.

muun muassa palvelun tarpeen kasvun sekä palkka- ja ostopalvelukustannusten nousun vuoksi. Hyvinvointialueiden toiminnan käynnistämiseen liittyy kasvaneita kustannuksia, mutta pidemmällä aikavälillä säästöjä pitäisi syntyä, jotta velkaantumistavoite saavutetaan. Kuntien rahoitusasema on vakiintuneempi vastuiden keventyessä, mutta työ- ja elinkeinopalveluiden siirtäminen kuntien vastuulle kasvattaa kuntien tehtäviä ja menoja. Vuosina 2024–2026 paikallishallinnon alijäämät ovat 3,5, 2,3 ja 2,8 miljardia euroa.

SOSIAALITURVARAHASTOT HYÖTYVÄT KASVANEISTA OMAISUUSTULOISTA

Sosiaaliturvarahastot ovat ainoa ylijäämäinen julkisen talouden alasektori. Tätä kehitystä helpottavat

kasvaneet omaisuustulot, jotka kehittyvät suotuisasti korkotason noustessa. Toisaalta työttömyysvakuutusmaksun alennus vuonna 2024 pienentää ylijäämää. Arvioimme, että sosiaaliturvarahastojen tulojen ja menojen suhde pysyy vakaana ennustejaksolla: vuosina 2024–2026 ylijäämä on 3,4, 3,4 ja 4,1 miljardia euroa. ■

LISÄTIETOJA

JUHO KOISTINEN
ennustepäällikkö

040 940 2833
juho.koistinen@labore.fi

www.labore.fi

